

Activiteit in de kijker

Erfgenamen in de Mijnstreek

Erfgoeddag blies dit jaar vijftien kaarsjes uit. En dat ging in de Mijnstreek niet onopgemerkt voorbij. Een twintigtal heemkundige kringen, musea en verenigingen uit de Mijnstreek organiseerden een rondleiding, een tentoonstelling, een workshop, een wandeling, een lezing of zelfs een heuse zoektocht rond het thema ERF!

Op 26 activiteiten werd getoond hoe deze erfgoedinstellingen en -organisaties omgaan met erfenissen, schenkingen en met ons erfgoed tout court. Want in zekere zin is iedereen erfgenaam... Uiteraard werd de nodige aandacht besteed aan het mijnerfgoed, maar ook de religieuze erfenis ontbrak niet op het programma. Sommige activiteiten vestigden de aandacht op de schenkers van het bewaarde erfgoed, terwijl anderen focusten op de het schenken en de schenkingen zelf. Een opvallend stukje erfgoed dat terug in de belangstelling stond was de reuzencultuur. Kortom, een gevarieerde waaier aan activiteiten!

De gerestaureerde herinneringsstolp, één van de bijzondere schenkingen van de familie Elens – activiteit van VTBKultuur Beringen

Met in totaal 8.780 bezoekers kunnen we echt wel spreken van een succesvolle editie! Het steeds groeiende bezoekersaantal toont dat de interesse in, en de bekendheid van, ons erfgoed jaar na jaar toeneemt!

Volgend jaar zal Erfgoeddag in het thema staan van 'Rituelen'. Rituelen zijn van alle tijden en overal ter wereld duiken ze op. Iedereen kent ze ook en koestert er wel een paar – hoogstpersoonlijke of publieke. Maar wat zijn rituelen precies en waarom zijn ze zo krachtig en betekenisvol? En hoe zit het met de rituelen van erfgoedwerkers? Kunnen we spreken van 'erfgoedrituelen'? Is een museum te beschouwen als een nooit eindigend ritueel? Zijn alle rituelen immaterieel erfgoed en omgekeerd? Dat dit thema in de Mijnstreek weer een boeiende uitwerking zal hebben, staat buiten twijfel. Noteer dus alvast zondag 24 april 2016 in je agenda!

Pieter Neirinckx
Erfgoedcel Mij-n-Erfgoed

Willy Vanlook vertelt boeiende verhalen over nalatenschappen en merkwaardige erfenissen in Koersel – activiteit van Natuurpunt Beringen

De Reuzengilde van Bolderberg organiseerde in het Museum Het Woutershof een bijzondere tentoonstelling over de reuzencultuur in Heusden-Zolder

De schenkingen van de familie Elens – hier het instrumentarium van dokter Elens – activiteit van VTBKultuur Beringen

Zoektocht “Waar is de verdwenen orde van het mijnarboretum?” – activiteit van Werkgroep Mijn(ar)boretum in Genk

Ode aan onze schenkers! – activiteit in Museum 't Mieleke in As

Bè den boer euver zen kôj en zenne koesj – tentoonstelling over oud landbouwalaam van Davidsfonds Koersel (Beringen)

Vondelingskes en schatten op zolder – activiteit van Landbouwmuseum De Nostalgie in Uikhoven (Maasmechelen)

Bijzondere schenkingen in het museum - activiteit van Langers Lanz-Bulldog museum – Museum voor Antieke Traktoren in As

Conservator Kristof Reulens op Radio 1 over de tentoonstelling “150 jaar Emile Van Doren” – activiteit van het Emile Van Dorenmuseum, Huis van Landschap en Kunst (Genk)’

Emiel Vanvoorden vertelt over het dagboek van Pastoor Germanes en diens ervaringen in de Eerste Wereldoorlog – activiteit van Erfgoedwerking Helchteren (Houthalen-Helchteren)

Kempense diamanten op Erfgoeddag

Op 26 april 2015 deed het Kempens Diamantcentrum in Nijlen voor de eerste keer mee aan Erfgoeddag. Het centrum ontstond in de schoot van de Nijlense Heemkring De Poemp en Davidsfonds Nijlen en in augustus 2014 ging het nieuwe belevingscentrum open.

Het diamantcentrum vertelt op interactieve wijze de geschiedenis van de diamantbewerking in de Kempen, aan de hand van authentieke gebruiksvoorwerpen, multimedia en veel oud fotomateriaal. In het gebouw bevindt zich ook een toeristisch infokantoor en een streekproductenshop.

Naast het Diamantcentrum bevindt zich Slijperij Lieckens, een oude diamantslijperij uit het begin van de twintigste eeuw. De slijperij werd als 10.000ste beschermd monument erkend en is momenteel in volle restauratie. Zowel het gebouw als de machines krijgen een grondige opknopbeurt. De gerestaureerde slijperij zal vanaf april 2016 open gaan voor het grote publiek.

Ambacht

Het thema van 2015 voor Erfgoeddag was Erf. Vroeger werd het beroep van diamantbewerker van vader op zoon 'geërfd'. Jongens leerden de stiel op jonge leeftijd al doende bij hun vader, oom, ... Voor het programma hebben we resoluut gekozen om ons op kinderen te richten en om actieve workshops te organiseren, samen met onze vrijwilligers. Zo konden we de bezoekers laten zien hoe de kinderen van de streek vroeger het beroep van diamantbewerker leerden van hun ouders. Het was

ook een uitgelezen kans voor ouders en grootouders om aan hun (klein)kinderen hun vroegere beroep te tonen.

Het programma bestond uit twee delen: enerzijds drie vertelsessies (om 10u - 14u - 16u) met aansluitend workshops voor kinderen: een kind van diamantbewerker kwam uit eigen ervaring vertellen hoe zij de stiel als kind met de paplepel ingegoten kreeg en hoe het was om als kind in een diamantzagerij op te groeien. Na de sessie konden de kinderen zelf aan de slag, ze leerden partijbriefjes vouwen en diamanten tellen en sorteren. Anderzijds waren er doorlopend verschillende activiteiten speciaal voor kinderen (én hun enthousiaste ouders en grootouders): een workshop diamantboetsen, puzzels, tekeningen en een fotostudio met kostuums voor jong en oud. De hele dag werd er ook een film over diamantbewerken vertoond.

Alle deelnemende kinderen kregen een leuk kadootje en met de workshops konden ze ook nog stempels verdienen en zo met hun diploma als diamantbewerker naar huis gaan.

Promotie

Om meer bekendheid aan het Diamantcentrum te geven, werd aan Erfgoeddag een Facebookactie gekoppeld: alle mensen die in de fotostudio poseerden konden nadien hun foto op facebook bewonderen en ook alle ingeleverde tekeningen kwamen op facebook. Deze actie was een groot succes want de facebookberichtjes werden massaal gedeeld en geliked!

Voor de promotie van Erfgoeddag hebben we met verschillende kanalen gewerkt: affiches en flyers op vele openbare plaatsen in de gemeente (gemeentehuis, zwembad, bibliotheek, scholen, aanplakzulen...). We hebben zelf ook affiches verspreid in lokale handelszaken. Verder stonden we met een artikel in de Gemeentekroniek, het gemeentelijk informatieblad, en in de regionale overzichtsbroschure van Erfgoedcel Kempens Karakter. En niet

onbelangrijk: net als onze andere activiteiten stond Erfgoeddag op onze website en facebook aangekondigd. Onze activiteit is ook in De Streekkrant en in een paar regionale kranten verschenen naar aanleiding van onze persmailing. We zijn dan ook tevreden met de media-aandacht.

Het bezoekersaantal overtrof onze verwachtingen: 366! Dit is meer dan voldoende omdat het Diamantcentrum niet heel groot is. Als we volgend jaar dit aantal evenaren, zijn we meer dan tevreden.

Van de organisatie van deze Erfgoeddag hebben we veel opgestoken en er zijn workshops ontstaan die we verder gebruiken bij toekomstige evenementen en in onze scholenwerking. Door een geslaagde promotiecampagne hebben we onze bekendheid bij de Nijlense kinderen en scholen vergroot.

Voor herhaling vatbaar dus!

Meer informatie over het Diamantcentrum vind je op www.briljantekempens.be of op www.facebook.com/briljantekempens.

Heidi Bax

Coördinator Kempens Diamantcentrum

Erfgoeddag in het Land van Dendermonde

Wieze: Leven op het erf

Neen, de heemkring van Wieze had de oude pastorie op Erfgoeddag niet omgebouwd tot een *war room* om de verovering van Wieze te plannen. Een reuzengrote Popp-kaart nam het hele lokaal in de oude pastorie in beslag en een schat aan informatie werd rond de kaart verzameld. Op die manier werden de vele (al dan niet verdwenen) Wiese boerderijen in kaart gebracht.

Wieze evolueerde van een landbouwgemeente tot een nijverheidscentrum met de verdwenen brouwerijen en het vermaarde chocoladebedrijf Callebaut. Toch waren de voorouders van heel wat Wiezenaars als boer actief.

Bijzonder is dat de kaart werd aangevuld met kleine 3D-modellen van de boerderijen. Hierdoor kreeg de bezoeker in drie dimensies te zien hoe deze erven er moeten uitgezien hebben. Door de recente 3D-printtechnieken werd het mogelijk de oude gebouwen op de Popp-kaart kan herrijzen. Het betreft een heel eenvoudig 3D-model, vormgegeven in SketchUp door Rik Vermeir.

Aangezien er op Erfgoedzondag zo'n 280 bezoekers langskwamen in de lokalen van de heemkundige kring kunnen we misschien toch stellen dat Erfgoeddag het publiek in Wieze heeft ingepalmd.

Hamme Vier op een rij: de erfenis van studentenclub moeder Polydoor

De Wuitensfeesten zijn voor Hamme een jarenlange traditie om fier op te zijn. Jaarlijks komen tijdens halfvasten jong en oud op straat om drie dagen lang te genieten van volksvermaak en vertier. De Hamse 'Wuiten' voelt zich weer even helemaal verbonden, vriendschappen worden gesmeed en zorgen worden vergeten. In de jaren zestig fleurde er een groep jongeren de Wuitensfeesten op een amusemanier op. Studentenclub Moeder Polydoor werd in Hamme, en zelfs ver daarbuiten, gekend door hun vele fratsen in de gemeente en ludieke deelnames aan de Wuitensfeesten. Gedurende enkele jaren hebben zij hun stempel gedrukt op deze traditie en zorgden zij voor nieuwsgierigheid bij de burgers, grappen en vermaak.

Het hele archief van moeder Polydoor werd onlangs geërfd door Heemkring Osschaert en werd tijdens de vorige editie van Erfgoeddag in de kijker gezet. Een unieke en eenmalige gelegenheid! Op Erfgoeddag alleen kwamen zo'n 150-tal bezoekers de tentoonstelling over de fratsen van Moeder Polydoor bekijken en ook de twee weekends na Erfgoeddag was de tentoonstelling open voor het grote publiek. Zeker het gesprek met de stichters van studentenclub Moeder Polydoor bracht heel wat volk op de been.

Tijdens de tentoonstelling werden de volgende vier fratsen, die eigen zijn aan de studentenclub om de Wuitensfeesten te promoten, in kaart gebracht:

1964 – De kanonnenroof

1965 – De ontvreemding van ‘De Cup’ beker: dit was de trofee van een spelprogramma op VRT. De twee presentatoren zijn beker uiteindelijk komen halen bij de studentenclub.

1966 – De geboorte van de Hamse vierling: In Hamme werd er dat jaar een vierling geboren. Zowel de plaatselijke ambtenaren als de binnen- en buitenlandse pers werden gefopt. In 1968 wordt reus Polydoor van ‘Die Hamse Wuitens’ de fiere symbolische vader van een vierling, Dolfydoor, Jackydoor, Luckydoor en Willydoor, met aan hun schouder de kleine groene studentenpetjes, symbool van de toenmalige ‘studentenclub Moeder Polydoor’.

1967 – De (valse) verkiezing van nieuwe vuilbakken

Wieze en Overmere – Geërfd, wat nu?!

Het Erfgoedteam van Erfgoedcel Land van Dendermonde streek op Erfgoeddag neer in Wieze en Overmere. Het E-team was samengesteld uit het voltallige personeel van de erfgoedcel, de intergemeentelijke archivaris en Hilde De Smet van Monumentenwacht Oost-Vlaanderen. Verschillende mensen brachten een erfstuk mee om het verhaal ervan te laten optekenen en tips te krijgen over hoe ze hun erfenis in optimale omstandigheden konden bewaren. Sommige erfstukken werden ter plaatse herverpakt. Op die manier kunnen de erfstukken worden doorgegeven aan toekomstige generaties. Op de foto zie je bijvoorbeeld hoe een banner (die tijdens de Oktoberfeesten in Wieze werd uitgehangen) zuurvrij wordt verpakt.

Lebbeke – Erven op erven

Heemkring Lebbeke stelde op Erfgoeddag 2015 het erfrecht en de erfenissen van enkele Lebbeekse boerenerven tussen de 16de en de 19de eeuw in het daglicht. Tal van nooit getoonde oude akten, staten van goed, verdelingen, kaarten en metingsplannen en andere genealogische stukken, met betrekking tot verschillende oude Lebbeekse boerenhoven, bleven bewaard en werden tentoongesteld, samen met originele stukken uit de toenmalige beschrijvingen.

Daarnaast was er ook aandacht voor de legendarische 12 geslachten van Lebbeke. Volgens de Lebbeekse legende waren de twaalf geslachten, bezitters van twaalf omwalde hoeves of hofkes, de stichters van de kerk. Het was een tussenkomst van Onze-Lieve-Vrouw die met een zijden draad de plaats en afmetingen van de kerk bepaalde.

Tijdens Erfgoeddag was galerie ‘De Fontein’ in Lebbeke goed gevuld. Ongeveer 200 bezoekers bewonderden gedurende het Erfgoeddag-weekend de erfenissen van Lebbeekse boerenerven. Ook de lezing op zaterdag 25 april door de heer Ignace Van Driessche, beleidsmedewerker Erfgoed Provincie Oost-Vlaanderen over ‘oude lebbeekse boerenerven’ werd druk bijgewoond.

Pieterjan Buggenhout

